

Советски Союзу Коммунистически партиен Центральни Комитета Пленума хьакъехъара ИНФОРМАЦИОННИ ХОАМ

1957 шера 16—17 денабре Советски Союзу Коммунистически партиен Центральни Комитета Пленум хилар.
ЦН Пленумо дийцар ер дешаш:

1. Коммунистически болхлойи партией викалий Совещаней итогай хьакъехъа (докладчик н. Сулов М. А.).
2. СССР профессионални союзий балха хьакъехъа (докладчик н. Гришин В. В.).

Дийцача дешаех лаьца Пленумо тӀайцад доагӀлаш дола соцамаш.

ЦН Пленумо ССНП ЦН Президиума членалла харжаьв н. Мухитдинов Н. А.

Пленумо ССНП ЦН секретаралла харжаьб н.н. Игнатов Н. Г., Нириченко А. И., Мухитдинов Н. А.

Коммунистически болхлойи партией викалий совещаней итогай хьакъехъа

1957 шера 17 декабре баь ССКП ЦК Пленума соцам

ССКП ЦК Пленумо белгал-
доаккх, 1957 шера ноябре Мос-
кве хиннача коммунистиче-
ски болхлойи партией викалий
Совещаней болх а цар соца-
маш а дерригача дунен комму-
нистически боламана йалаьмате
боккха толам болаш хилар. Со-
вещанеша тешаме хьакъехъар
марксизм-ленинизм идейни
ларда тӀа социалистически ла-
герий дерригача дунен тӀара
коммунистически болами вӀа-
ши хьоталула дӀахо а чӀоагӀ-
далар. Дунена исторен хӀан-
зарча ханарча машара, демо-
кратиче, социализманна тӀехьа
лоаттабеча къовсаме комму-
нистий лоархӀамега дола де-
караш кийчдари оттадари, дер-
ригача дунен тӀара коммунистиче-
ски болам чӀоагӀбарца ком-
партешта, юктера буьзамаш
дӀахӀолада хана а чӀоагӀдари
Совещаней лоархӀамега йола
йоташ я.

Москве хинна социалистиче-
ски мехкий коммунистически
болхлойи партией викалий а 64
мехкара коммунистически
болхлойи партией викалий а Со-
вещанеш хилар дерригача дунен
тӀара коммунистически
болхлойи боламана йалаьмате
йоккха идейни политический
котало хилар да. Из котало
къа а боккхагӀла лоархӀам бо-
лаш я, коммунистически болам
бокабарна, цун мулгараш кега-
дарна дунен мехкашца юктерча
реакцех тӀехъарча хана дух-
ка низаш тӀаахӀийта хиларах.

Реакцен цу планашта хоадам-
болаш хӀаматохар да Ноябрь-
ски Совещаней итогай.

Дунен социалистически сис-
теман гӀулакшаш, юктерча ма-
шара гӀулакшаш, дерригача
адамий хурдочла вахара ираз
лорадарна коммунистически
болхлойи партиешта тӀалатта
бехтӀокхам бизза хьетабеш а
адамаш чӀоагӀла оарцагӀдоа-
хаш вӀашигӀтохаш дола до-
кументаш а я Декларацин ма-
шарен Манифести. Машаран
машара дахарий тӀехьа лоат-
табеча къовсаман декхар дунен
политикан керттера проблема
яь оттадарица компартей Со-
вещанеша хьакъехъаб, дерригача
дунен тӀара болхлойи комму-
нистически болам, машар бе-
заши прогрессивни дола ада-
маша укх ханарча хьалашка
шояй низаш дегӀадоладергдо-
лаш бола керттера никь.

Коммунистически партией
юктерча опыта ларда тӀа
марксизм-ленинизм творчески
дегӀаӀлоаьарна пример я Дек-
лараци. Мехкашца юкте латта-
ча укх ханарча гӀулакхийн
хӀанзарча заман керттера
накъийн хьауьтӀача проблемей
марксизм-ленински лоархӀам
болаш из хилар гучадаьна
дуьах болхлой болама. Дерри-
гача дунен социалистически
система хьарнен чӀоагӀярнен
социалистически мехкашкарча
коммунистически болхлойи
партей балха опыт вӀашигӀтох
Декларашца. Цунца вӀашикте-

хай цу тӀа капиталистический
мехкашкарча болхлой болама
опыт, хӀаьта иштта, колониаль-
ний кхьчар карачен мехкаш-
карча халкъашца лоаттабеча
къаман-мукӀален къовсама
опыт а. Цу тайпара, тӀом са-
пача денз хьайолча ханара,
дунен тӀара мехкашкарча
болхлойи коммунистический
берригача болама опыт я Де-
хларашен тӀа тохжам баьр а
вӀашигӀтехар а.

ССКП ЦК Пленумо чӀоагӀла
раьза а хинна белгалдоаккх,
хӀанзарча хана халкъий дегӀа-
ахара лоархӀам болаш дола
керттера дешаех йола ССКП
XX съезда выьодаши положе-
нши вошал дола компартеши
къоабалъ тӀаьцар. Цо тешад
ду, дерригача дунен тӀара ком-
мунистически болам идейни
барт-цхьагӀло йолаши хьота-
бенни хилара.

Совещаней документаш тӀа
белгалдаькхача, машара тӀе-
хьа, тӀема духьала латтача ер-
ригача партиешта, боламашца,
къарст-къаьстача нахача цхьа-
на къахъега коммунисташ кий-
ча хиларо новьтостал дергда
машар безаш дола, къамийн
демократический дерригача
низаш болхлой классана гонахьа
вӀашигӀтохарна, йоккхача ка-
питала агресивни монополи-
стический группаш—тӀема герз
хьаьдла сикдара керттера бе-
хьабараш, дунен керда тӀом
кийчбара планаш вӀашигӀтех-
карши дагайхӀийтараш уж

хиларагӀ тарра — дӀакъ-
оастарна.

Коммунистический болхлойи
партей Совещанеша белгал-
даьккххар, болхлой классан
гарггара хьашташ бахьан лоат-
табеча къовсаме санна, йаьдал
даккхаран социализм оттаран
тӀехьа лоаттабеча къовсаме а
коммунистический социал-де-
мократический партией шойла
пхьана къахъегеи барт-цхьагӀ-
ло йолаш гӀулакшаш кхочаш-
ден ийи йолаш хилар. Къахъе-
гамхой хьашташа, машара, де-
мократена, социализманна тӀе-
хьа лоаттабеча къовсаме хьаш-
таша тӀагӀорттадаь дӀадек,
барт-цхьагӀло йолаш гӀулакшаш
кхочаш кхочашдарна бола из
тӀахьехам берригача дог цӀенача
социалисташа, болхлой бола-
ман берригача дакъалацархош-
тен дегӀаьлаштен дӀахӀозилта.

Коммунистический партией
идейни а организационни пар-
тей чӀоагӀярна боккха лоархӀам
болаш я, дунен тӀара комму-
нистический болам мулгараш-
ца юкте вай хана ревизионизм
керттера кхеран хиларах тар-
ра, ревизионизманца хьаьда
къовсам лоаттабанза барг ца
хиларах йола Декларашен ука-
занеш, хӀаьта иштта лоархӀам
болаш да догматизм сектант-
ство дӀадаккхар а. Социализ-
ман новьта даьйнача дерригача
мехкашца мегах, социали-
стический революционни социа-
лизм хьалъарен дола керттера
закономерностех, тайп-тайпар-
ча мехкашца къамий къаьстта

дола гӀулакшаш лархӀарах, со-
циалистический мехкий цхьа-
гӀло чӀоагӀярна ярг ца хиларах
а царна юкте вӀаши шойла
латтача гӀулакхий принципех
а: дунен социалистический сис-
теман исторический боккхача
лоархӀамах а из дӀахо чӀоагӀ-
ярна яргӀоацаш хиларах а; мех-
каш социализманга дахара
йолча тайп-тайпарча формех
дола дешаш Деклараше тӀа
дашхоро коммунистический пар-
теи социализман котало ба-
хьан лоаттабеча къовсаме теор-
етический низ болча герзаца
хӀаьта а ю, оппортунисташта
хӀаьта а тох.

ССКП ЦК Пленумо къаьста
раьза йолаш белгалду дерри-
гача мехкий коммунистический
болхлойи партией буьзамаш а
барт-цхьагӀло а дӀахо дегӀа-
йолаьарна Совещанеш йалаьма-
те боккха лоархӀам болаш хил-
лар. Кулгал деш бола дейте-
лаш вӀашигӀбеттабалар а ши-
оагӀорах йола вӀаши ю инфор-
маци яр а санна, коммунистиче-
ский болхлойи партией шерра
совещанеш еш хилар дунен
коммунистический болам дегӀа-
барна а машар, демократи, со-
циализм бахьан по лоаттабеча
къовсаме цунна хьалхашка
латтача исторический декхараш-
та а вай хана дешаш хиларах
йола Совещаней выьод йизза
йоагӀлаш я.

Компартей викалий Совещаней
болхо къаьгга чӀоагӀдир
вежарех йолча ерригача партией
кӀоаргга безам а тешам а вай

партеца, Советски Союзу хал-
къашца хилар. Сийлахь — йок-
кхача Октябрьски социалисти-
чески революцион 40 шу дуьзагӀ
денешка цӀаькха а дӀахьекхар
дерригача дунен къахъегам-
хошта хьалхашка Советски
Союзу авторитет йохалургӀоа-
цаш чӀоагӀла хилар. Мехкашца
юктерча болхлой боламана а
дерригача мехкий къахъегам-
хошта а хьалхашкара шояй ин-
тернационални декхар лоархӀ
Советски Союзу коммуниста-
шени советски дерригача хал-
къон толам болаш коммуни-
стический общество хьалъар дӀа-
дахьарца, вай мехка а ерригача
социалистический лагера а низ
чӀоагӀбарца, халкъашца юкте
машар хилар бахьан ца хад-
лаш къовсам лоаттабарца, дер-
ригача дунен тӀа къахъегам-
хошени демократический низаш-
цеи доттагӀлен а пролетарски
барт-цхьагӀлон а буьзамаш
чӀоагӀдарна.

Советски коммунисташта
балха тӀехь кулгало хургӀола,
йалаьмате боккха лоархӀам
бола документаш дерхӀ Совет-
ски Союзу Коммунистический
партеи Декларацин машара
Манифести. Партиини активе
а ерригача республикашкарча,
крайшкарча, областашкарча
берригача коммунисташа а, го-
родий а районий а партиини
активан собранешка, первични
партиини организацешка цхьа
лог-уйла йолаш а чӀоагӀла раьза
хинна а хьалъар Деклараци
машара Манифести. Совет-

ски Союзу Коммунистический
партеи тӀехьа тӀаьоагӀлача хана
а вошал дола буьзамаш чӀоагӀ-
дергда ерригача коммунистиче-
ский болхлойи партиешта,
берригача советски нах хьетабар
йалаьдергда советски патриотизм
пролетарски интернационали-
змманца хадданза юьзаш
хиларца, социалистический лаге-
ра мехкий халкъашца, дерригача
мехкий къахъегамхошта дот-
тагӀла а уж дерхӀлар а хиларца.

Советски Союзу Коммунисти-
чески партиен Центральни Ко-
митета Пленумо соцам бу:

1. Дизза мотадолда Совещанеша
йоташ, вай мехка а ерригача
документаш—Декларацин машара
Манифести.

2. Коммунистический болх-
лойи партией Совещанешка баь
ССКП ЦК делегацин болх
могаболба.

3. Коммунистический болх-
лойи партией Совещаней а цар
тӀаьйцача документай чулоаца-
ма а лоархӀам партиен берригача
членашен къахъегамхошени
шерра дӀаьозийталба партиини
организацеша. Совещаней
итогаш наха тӀахье-
хаш, наха юкте бу поли-
тический болх вай мехка ком-
мунизм хьалъара декхараш
толамца кхочашдарна дӀахо
нах оарцагӀ а бахара, советски
патриотизм, пролетарски
интернационализм йолаш, ма-
шар безаш мел дола хал-
къашца доттагӀлаш долаш
СССР-а къахъегамхой хьетаба-
ра тӀабераьболба.

Дика болх бу кагирхой шурий фермаш

Грозненски сельски районе
вӀашигӀлекхьа я комсомольско-
кагирхой 5 МТФ. (Шурий то-
варий фермаш). Цу фермашка
болх беш берригаш а кагир-
хой ба. Ший болх дика беш я
«Новый путь» яхача колхоза
кагирхой ферма (заведующий
Абдулаев). Шера хӀара латта-
гара 1701 килограмм шура
яхька аьнна шоаш тӀаьйца де-
кар тӀехькохачаьдаь, кӀаьй-
ча болхлоша 10 бетпа яькхьай
1763 килограмм шура. Карга-
лински районе вӀашигӀгелла
я 5 комсомольско-кагирхой
МТФ. Цу фермаша а шояй
болх хьокхаме дӀахьу. Хьай-
баш леладараша тӀаьйца хин-
на декхар тӀехькохачаьдаь.
«Красный пахар» яхача колхоз-
а МТФ хӀара латтагара шера
2000 килограмм шура яькхьа
аьнна денна дош тӀехькохачаь-
даь, кьонача болхлоша нийс
бетпа яькхьай 1814 килограмм
шура. Из боккха лоархӀам бо-
ла болх тӀехьджа лелабаш до-

яхьаша. Аганова А. яькхьай
нийс бетпа 2064 килограмм, Не-
беркуте И. яькхьай 1850 ки-
лограмм шура, «12 шу-Октяб-
ра» яхача колхозерча комсо-
мольско-кагирхой МТФ-ча до-
яркас Паниковас нийс бетпа хӀа-
ра латтагара яькхьай 1876 ки-
лограмм шура, дояркас Ян-
мурзаева О. яькхьай 1878
килограмм. Иштта шоаш тӀаьй-
ца декхар тӀехькохачаьдаь
Сунженски районе вӀашигӀтех-
ча хиннача комсомольско-ка-
гирхой МТФ. Цу районе хин-
най 4 комсомольско-кагирхой
МТФ.

Вай республикан кхьча «рай-
онашкарча комсомольско-ка-
гирхой фермаша а иштта из
болх дика лелабаш. Из болх
колхозашка а совхозашка а
тӀехьдича лелараш вай респуб-
лике хӀара латтагара 340 кило-
грамм шура дукхагӀла яькхьай
1956 шера яькхьачуьца нийс-
йича.

Б. АЛБАГАЧИЕВ.

VI-ча Нохч-ПалгӀай Областной комсомольски конференцех
конференцех делегаташка хоам бу

1957-ча шера 24-ча декабре йуьйрина 10 сахьат даьлча
Лермонтов цӀерагӀча театре хьаьл Нохч-ПалгӀай VI областной
комсомольски конференцех.

Хьабашкача делегаташка регистрац ВЛКСМ-а обкоме ю
(проспект Революции № 18, комната № 9, Телефон 2-05-93).

СССР-а Лакхерча Совета ийслагӀа сессии

Москве, Йоккхача Кремлевски двореце 19-ча дека-
бре ший болх дӀаьолабир СССР-а Лакхерча Совета
ийслагӀа йолча сессес.

10 сахьат даьлча хьайнийлар Совета Националь-
носта сессии. Председателаш деш вар Совета Нацио-
нальноста Председатель депутат В. Т. Лапсис. 13 са-
хьат даьлча хьайнийлар Совет Союза сессии, цига пред-
седателаш деш вар Совет Союза Председатель депу-
тат П. П. Лобанов.

Нохч-ПалгӀай АССР-е халкъий судаш харжара хьакъехъа

НГӀ АССР-а Организационни комитет хоам

1957 шера 15 декабре ки-
рандийнахьа халкъий судий
(халкъий судахойн халкъий
заседателийн) хоржамаш хил-
лар ерригача 28 хоржамий ок-
руге. Массайолча моттине го-
лосовани йуьйрина 6 сахьат
даьлча йола а елар бийсанна
12 сахьат даьлча чакх а яьлар.

НГӀ АССР Оргкомитетига
хоржамий хьакъехъа йизза
сведенеш кхьачай районини
городской къахъегамхой депу-
татн Советий исполнителнн
комитеташкара, цар хьаьойт
дӀаьзбаь хиннача берригача
избирателеш 99,95 проценто
халкъий судахьа голосовани
еца даьла лаьца хилар.

Голосоване даьла ловацаш
хиннача берригача нахаш хал-
къий судахойла хоржача кан-

2000 километр цхьан сахьата

«Советски Авиаци» яхача
Военно—Воздушни газето хоам
бу, Советски Союзу турпалхо
летчик подполковник Коровуш-
кин Н. И. керда истребитель
тохжаш хиларах. Сигнала гӀолла
леда чӀоагӀла низ болаш хилар-
ца, кхьча самолетний яр сана
на турбореактивни двигател
йоаллаш йолча самолето цхьан
сахьата ший чехкал лахьай
2000 километр совгӀа.

Летчиго ший самолет гӀатта
езаца оагӀонгахьа нийс а яь,
двигатела обороташ кӀезига
тӀа а тӀеха чехкал сих а еш
айлийтар.

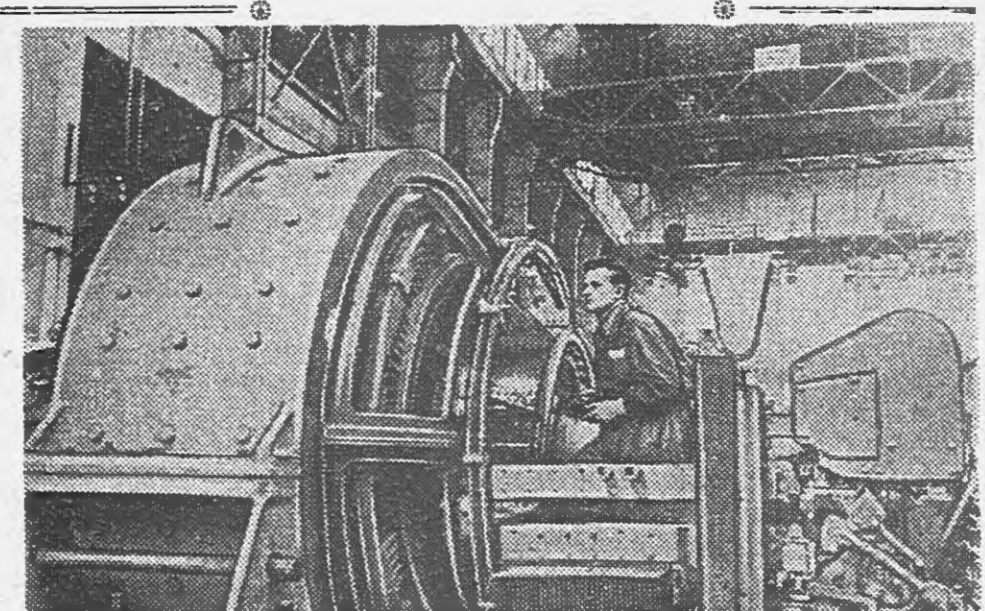
ГӀатта йодача хана самолета
чехкал оаза чехкал нийслуш
хиннай. Из да секундагара се-
кундага кхачалехь истребитель
оазан барьера тӀехьаргӀолта.
Дужа ха йоацаш цу тайпара
йола чехкал рекордаца лоар-
хӀаш яр, хӀанз турпалхо под-
полковник Коровушкин мол-
лагӀча гӀаттарца оазан чехкал
хьалхаьвал.

Ший ирача бухьаца фо эт-
тӀадеш аэродроме гӀолла ракет
мо тӀехьиккхар истребитель.
Ше истребитель тӀехьа ваьн-
начул тӀехьагӀа подполковника
Коровушкина дийцад, лакхе
гӀолла ше водача хана йоккха
йола плошадкаш, линейни
ориентираш истребителя
тӀкъама кӀал, цун чехкалца

хувцалуш хилар. Самолет 1800
километр чехка йодилга хьахь-
ош хиннай прибора стрелка.
Кхьы а тӀех а яьнна 2000 ки-
лометрагӀа дӀахьачай цун чех-
кал, иштта стрелка кхьы а ла-
кхлуш латташ хиннай.

Чехкал лакх мел ду двигате-
ло дикагӀа болх бора. ...Машин
тохкилга йистедаьлар. Машин
дика хьокхамаш хьахьекхар.

...Денал долаш тохкамбеча
хана Советски Союзу турпал-
хо подполковника Коровуш-
кина а кхьболча цун новьтос-
тий а полеташа хьахьохх Со-
ветски Союзу летчикашца йоха-
лургӀоацаш чӀоагӀале йоацил-
га. Йалаьмате дикача кердача
самолеташца чехкагӀа а лахха-
гӀа а лета болаьеннаь денал
дола Советски летчикаш.

Советски Союзу промышленноста йоккхий электрически машиниш
йаьлаш йолча Харьковски электромеханически заводу, иштта халкъан
демократен мехкий а, доьоз дехьарча кхьча мехкий а заказаш кхочаш-
ду.

Сурга тӀа: Новий Гутерча В. И. Ленинна цӀерах йолча польски метал-
лургический комбината хьожаяь йолча электродвигатела хьожаш монтер
В. И. Ватраченко.

Е. Андреева сурт. ТАСС фотохроника.

ладелга моастагаша дитад
авниа лярхлэха нийса хур-
дац, Массанена а ховш да вай
мехка духалара гүлакхаш
духкача капиталистически пач-
чахьалкенин реакционни гю-
зараша гучахьа хьаллоащан а
длакхайкадеш а долга. Цудуха
пачахьалкхе кхерамах лояра-
а брганаш цюагени советски
халкха юкье мамонга револю-
ционни фактор.

Доозон дехъара

Тлом хьобаара тлахъеш
Йола американски журнала
статья

НЬЮ-ЙОРК. (ТАСС).
«Юнайтед стейтс ньюс энд
Уорлд рипорт» яхача журнала
тла 1934—1937 ш. ш. амери-
кански тема-фордан развед-
кяна жерте латтача У. Д.
Пьюлстона, тема-фордан
флота отставной капитана,
тема обозревателя статья я.
Влашгитхитта штаташ са-
тийна хъежаш ягъла иши ял,
шоашта «хьалхагъа хлама тох-
халца» яхача бахъанца, бок-
хьонца аьлча, Пьюлстона
США-и оаглонгахъара «пре-
вентивни» (в. а. «тлом юха
тохаш бола») тлом хьобаара
хьахъея пропаганда йор-
жаю.

Пьюлстона йоах, Эйзенхау-
ра правительство хланз а кий-
ча я моастагъо США-на хьал-
хагъа хлама тохар влашгит-
хьадалитта а хьаьта жоп лух,
юхатехача хлама тлом соца-
бергба яха теори хьаллаьца
латта а. Цу тезиса хьаорцо
СССР хьанхъа а лата герт-
таш хинна йоагилген хланз
йоагилген ховш долча дерри-
гача дуненна йовзаш я.

Корейски Халкъа Демократически
Республика 38 километр доухал до-
лаш бола Ковон—Нансон яхача лин-
та Электрофицировани машина-ин-
ти била болаш латт, ши электростан-
ди а хьалхьа. Хьагъа доагъа ше-
ра яварь бетта деиз поадаш аха
йоагилген цу нахъа тла гъола.
Сурта тла: Кердача нахъа тла кон-
тактын провод била чкъовалаш
божъа электрикаш.
КНДР Централни телеграфни
агентствон сурт.

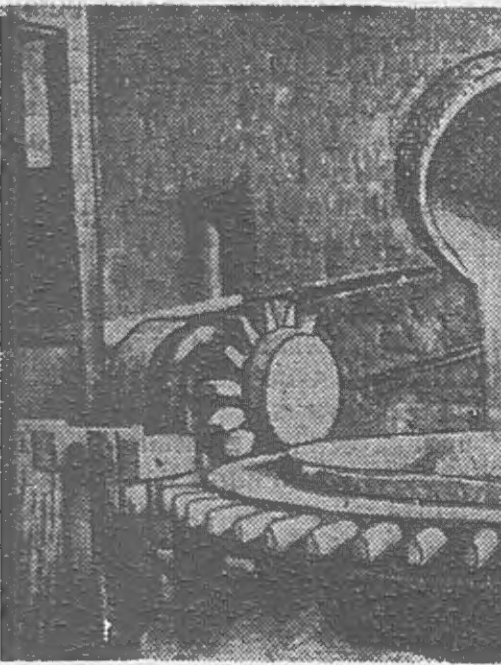
ИРАНЕ МОХК АГАР

Тегеран, 15 декабрь (ТАСС).
13-ча декабрь Ирана Къилба-
седан-Малхбузен яхача мохк
агара хоам бу «ЭТТЕЛААТ»
яхача газето, 4.500 кв. км.
хиллал район чулуьлай. 10 юрт
геттара йоахъай, хьаьта 30 юрт-
то дохъа же а хиннал.
«Посте тегеран» яхача газе-
то хоам бу 1500 кхачалца нах
баларах.

АМЕРИКАНСКИ БОМБАРДИРОВЩИК ЙОХАР

Париж, 16-га декабрь
(ТАСС). «Пари-пресс» Эн-
транскански яхача газето хоам
бу, Французски территория, Ша-
тору яхача города районе ул-
лача американски военно-воз-
душни бази американски реак-
тивни бомбардировщик йоха-
рах.

Самолета экипажа кхокке
а член веннав.

Китайски Халкъа Республика дукхача моттигашка производствени
кооперативш йаьаше йокхий а йоагил электростанш хьалхъеш латт
Электростанш хьалхъеш эшаш дола ордесташ правительство хьалу.
Дукха хьа йоагил Хунаь яхача провинце оз тайла стани хьалхъе-
яьанай. Электроэнергетика юртбоахама балха механизаци а ю, кооперати-
ва членш шлошкка электростанш а йокк.
Сурта тла: Электроэнергетика болхбеш йола дута тоаду хьайра.
Синьхуа агентствон сурт.

Монгольски Халкъан
Республике мохк агаро
даь зонаш дладох
УЛАН-БАТОР, (ТАСС).

Мохк агарах Монгольски хал-
къа 4 декабрь хинна хатар ха-
ла хеташ телеграммаш ух Мон-
гольски Халкъа Республикан
правительствон адрессах.
Республикан правительствон
ген Монгольски халкъаген из
хатар хинна хала хетилга,
СССР кхыча мехкашкарча гъу-
лакхий министр волча А. А.
Громыко Советски Союза пра-
вительствон цераха длааьлар.
Красни Креста Советски обще-
ществос Монголен наха долча
новкъостала 250 эзар тургикаш
хьождаь халаро хоам бу.

Монголен правительствон
мохк агаро зе дар шоашта хал-
ча хетилга къаьгъа хьахьит Ки-
тайски Халкъан Республикани,
Индени, Корейски, Халкъа Де-
мократически Республикани,
Индонезени, кхыча мехкийн
правительствон.

Мохк агаро Монголен еррига
территори чулуьца хиннай.
Хатар хинна хала гъо де
Улан-Батореа ИХЭ-БОГДО
яхача городе граждански авиа-
цен самолеташи, грузови легков-
и автомашиниш, лорашни,
молхашни, даа хламен дахъий-
латт. Цу районе дукхача а нах
бахача моттигашка наха хьал-
хара новкъостал длаь доаржа-
даьд. Мичаь ба ца ховш бола
нах хьалхъеш ба, йоахъа гъиш-
лонаш, гъунаш юха тоаши,
керда гъунаш йоахашни дола
балхаш долаьдаь, школай бо-
льнищени балхаш юха долаьда-
лийтара гъулакхаш а ду.

Стивенсона даь къамаьл

НЬЮ-ЙОРК, 18-ча декабрь.
(ТАСС). США-и демократичес-
кий парти лидер Э. Стивенсон
Чикаго ше къамаьл деш, члоа-
гъа йоадаш вар, Советски Со-
юз лелаеача машара а маша-
ре хьанхъаьхъаьра а политиче-
ски жерда новкъостий шийгъаь
боах, яхаш. Цо аьлар «Совет-
ски Союз сикха влашгитхъа-
доаь лагерашка даьла лозаш
доаьца халкъаш ший оаглонга-
хъа даха», хьаьта Азен, Юкьер-
ча Малхбуален, Африкени,
США-а латтача гъулакхашка
хьаьжача «Клеиза дегъаьхъа-
ча мехкашка сикха шоай аьтто
боаь»...

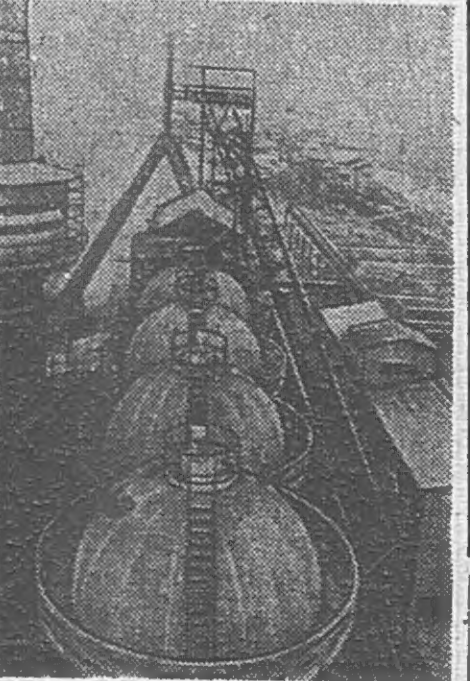
Укх дахача кирах, аьлар
Стивенсона, Советски Союз юха
а котъайлар». «Малхбузен Ев-
ропе атомни герз длаьхъийта
деза, яхаш, вай дувцача хана,
СССР пьисмо яздеш яр ядерни
бомба длаькхарах а машарах
а... Стивенсона США-и пач-
халхалхъаьна кхайкарал дора
говзагъа йола политика мелае
еа, «шийх бубенна хилар а
курал а» длаькхашка, США-и
хланз «низа позиция» кхоа-
чаше лархлар цу говзагъа
йолча политикак кхоачаш-
дердолош.

США-и мохк тлемех лорабара министрствон хоам

ВАШИНГТОН, (ТАСС).
США-и мохк тлемех лорабара
министрствон хоам бир, Кейп-
Канаверал (Флорида штат)
экспериментальни базера шоз-
аь урагъаьхитта гертарах хла-
ма ца хулаш хинна «Атлас яха
континенташта юкьера балли-
стический ракета» урагъаьхит-
тай аьнна. Ракета урагъаьхит-
та массехк минут яьча мини-
стерствос шоллагъа хоам бир,
ракета «массехк бляь миль»
урагъа а яха «хьалха лархъа-
ча районе» яхар, аьнна.

Президенто Эйзенхауэра
премьер-министра Неру
посланена дахъийта жоп

Лондон, (ТАСС). Рейтер
агентствос хоамбу президенто
Эйзенхауэра Инден премьер-
министра Нерус моллагъа йо-
ла экспериментальни ядерни
лелхийтараш соцаьра хьакъе-
хъа СССР-и США-и прави-
тельствоска хьаьхитача послан-
ена денна жоп хьахьиташ.
«Герз длаькхарах, цунда
ядерни тохкамаш соцадар а
долаш, барт бе «США кийча
а яхаш, президенто Эйзен-
хауэра, бокхьонца аьлча, юста-
райоах Неру предложени.
Хланзарча хана, йоах Эйзен-
хауэра, США тлемех лорайлар
«хьалха санны дукхагъа даь-
къе вай герза дикалген ду-
кхалген хьежжа хургда; из хи-
ла деза моллагъа мехкага аг-
рессех дог екхийтардолош».
Вешта аьлча, США, Неру
кхайкама жоп лух, герз кий-
дар длаьдохъа безам болаш я.
Ховш долча бесси, Совет-
ски правительствос Неруга ше
дахъийтача жопаьца балгалдир,
1958 шер 1 январе деиз
СССР-а ядерни герза цхьакъ-
ка тайпара дола тохкамаш
дердлаь аьнна кхайкаде кийча
йолга, нагахъа санны из тайпа
герз долча США-и Англеси
1958 шер 1 январе деиз
шоаш кийдеш дола ядерни
тохкамаш соцадерда аьнна
кхайкадойя.

Югославен Федеративни Халкъан
Республика.
Сисакера Металлургический завод.

Сайрийнарча школай теркам дукхагъа бе

Советски Союз Коммунисти-
чески партиеси Советски прави-
тельствоси хара денна йоако
ю советски нахъа культура тоа-
чарна. Къаьстга йоако ю цхьа-
ца бахъанца ханнахъа деша
йиш йоагил бисича кагъича
болхолош колхозникниш.

Нохч-Галгъай АССР-е Вла-
шгитхъа я сайрийна дешаш
йола школах. Хланз цу шко-
лашка дешаш ба дукха кагъи
болхлойи, колхозникниш, шоай
балха тлера а ца болаш. Вай
республике хланз сайрийна
болх беш 19 юкьера школа я.
Иштта юртара кагъи нах деша
багъаш 125 класс я. 6000 совг
кагъи болхлойи, колхозникниш
ба цу школашка дешаш.
Грозне вахтовий болх беш бол-
ча болхолош хьаьйила 42
класс я. Цу классшка дешаш
1395 сар ва. Хланз хлара горо-
де а юртбоахаман районе а я
сайрийна болхлойи, юртара
кагъи хойи деша йиш йолаш
школах, шер-шера дукхача
кагъича нахей, мехкарашени
йисте а йоахаш.

1956 — 1957 дешара шер
сайрийна дешаш 10 класс
йистеькхъай 577 кагъича болх-
лочо, царех 17 дешархоьча ди-
ка дешарх дошон дотон
медалаш енай. Царна юкье
ба новкъ: № 1 йолча болхлойи
школера Трошенко Владимир
№ 5 йолча школера Маслов
Анатолий № 10 йолча школера
Ключков Виктор, Костюк Вла-
димир иштта кхыбараш а.

Техъарча дь шер болхлой
школе 10 класс йистеькхъай
1767 сар, 7 класс йистеькхъай
850 юртара зламига саро.

Члоагъа езаь я вай республи-
ке кагъича болхлой школах,
къаьстга керда совхозаш а
яхъа дукха Нохч-Галгъай хъ-
гий болхлой болча районашка.
Царех я Шалинский, Урус-Мар-
тановский, Наурский Надтереч-
ни, Грозненский, Назранов-

Сурхотла бахача наьха культурни вахар тоаде

Назрановски районерча Сур-
хотла бахаш дукха нах ба.
Цу юрта бахача наха члоагъа
дех шой культурни вахар а
балхара йистеьбначул тле-
хъагъа салалар а тоадаь.

Хланз укх сахъате Сурхотла
электростанци, бани, радио, па-
рижмакерски яц, иштта каст-
каста кердача киногени, концер-
тагени хьаьжа йиш яц.

Нагахъа санны банени парик-
макерски баха безам бале цу
юрта бахача нахъа гъаш 12 ки-
лометр Назране баха беа. 1957
шу доладенна хана, Назране-
ра Сурхотла дукхаш автотакси
яр. Хланз тлехъарча хана из так-
си йоагил я. Гъаш 12 километр
аха атта дац. Сурхотла баха
нах члоагъа хьаьш ба, шоаш
балхара чубаьхкачул тлехъагъа
радиога ладувгъа йиш йолча
нахах, члоагъа йоагаш сийдра
электро лампаш а йолаш. Тхо
радиога ладувгъа йиш йолаш
дац, тха из йоагилдаь. Сурхо-
тла электростанци болх ца беш
сатча хана деиз, оаха радиога
ладувгъа. Тхона члоагъа дезар
вай мехкара а, республикери а,
дозал дехъара а керда гъула-
кхаш тхоашта ханнахъа хар.
Сурхотла болх беш радио а
яларе ханнахъа хьаьхъаш га-
зеташ а даларе тха уж гъула-
кхаш ханнахъа ха йиш яр. Уж
деррига гъулакхаш Сурхотла
доашаш да хланз укх сахъате.

Махулла лакхде „Сердало“ яхача газета подписка яр

Махулла лакхде «СЕРДА-
ЛО» яхача газета подписка яр.
«СЕРДАЛО» яхача а
кхыча а газеташта подписка
яр. Дукхача моттигашка ди-
ка влашгитхъаьхъа длаьхъиш ба
из бокхъа лорхлемеа болх.
Сунженский районерча Крас-
но-Октябрьское (АЛХАСТЕ)
яхача юрта 73 саро издйтад
«СЕРДАЛО» яха газета, кхы
длахо а хьом ба цига газеташ
издйтар болх.

Юрта актив шийча а йо-
лаш, къаьхъаьмошта гъаьгъай
меттал аравулача газеташ лор-
хлал дла а буьаш, йаьамате
дики подписка чакъхъаьхъа
юрта совета председатели
новкъост Мержоев Ахмад-ха-
на.

Иштта дики длаьхъу подписка

Цхьабакъда Сурхотла хьаь ра-
дио йоал хьалхъа юрта юкье
бларгъах, из сатна йолча йокъ-
хъахъа юрта из тоаьм бац. Ра-
дио хила еза хлара члоагъа.

Вай мехка бокхъа лорхлал
беш искусств а кино. Сурхо-
тла во йоагил клуб я. Цу клу-
бе бетта шоза а кхоза а кино
хьокхар мара, кхы цхьакхъа
культурни болх лелабац. Цу
клубе бе безаца тайпара болх
ца белга да, заведуюше из болх
во лелабелга. Клуб масса ха-
на хила еза болх беш, нагахъа
санны кино деш, кхы тайпара
бола культурни а кхетаман а
болх беш. Каст-каста клубе еша
еа лекцеш, еса кагъирхой ве-
чераш, лозвараш, иштта кхы
сакъердаме дола гъулакхаш а
леладе деза. Иштта во лелаш
ба Сурхотларча библиотека
болх, дукхагъа йолча хана
ктайла хул цига библиотекка.
Йиьла йолча хана а, деша ди-
ка сакъердаме книжкаш а
паргъага ю а хайна деша газе-
та а журналаш а хилац.

Сурхотла бахача наха члоагъа
дех райкулотделлагара а юрта
сельсоветлагара а юрта
культурни вахар чехкагъа тоа-
дар. Радиога ладувгъа, керда-
ча кинога а концертага а каст-
каста хьаьжа, иштта бане а
парикмакерске ханнахъа даха
тха йиш хургъолош а.

Гъулакх Назрановски района
Сурхотларча сельсовета предсе-
дателя новкъоста Исмейлов
Ахмада, Назрановский совхо-
за Сурхотларча отделенни уп-
равляюще новкъоста Белха-
ров Уматире, Сурхотларча
почта заведуюше новкъоста
Аушев Керамас.

Хланзале а 105 саро издйтад
«СЕРДАЛО» яха газет.

Масса юртшкарча сьаза
болхлойи, партийно-советски
болхлойи, активаш дехарий-
ла я махулла «СЕРДАЛО» яха-
ча а, кхыча а газеташта подпис-
ка яьтар шерде а 30-га де-
кабрь тлаьхъаьхъа из чакъ-
дакхъа а, къаьхъаьмошта юкье
ларгъа кхетаме болх дла а
хьом.

МАГАМЕДОВ Х.

„Агитатора блоннота“ арлан номер

ССКП Нохч-Галгъай обкома
«Агитатора блоннота» арлан,
24-га номер арайынай.

«Къамаьлаш» йола мате-
риалаш яхача рубрикана клай
И. Николаева «Дунен политиче-
ски болама йохаргъоаца
бартхъоагъо» яха статья я.
«Къаьста я «Агитколлективай
хьалхле лелаерий республикан-
ски семинар» яха статья а.

«Халкъий доттагилген дезала
юкье» яхача разделе Магъалби-
же нохч-Галгъай халкъа авто-
номни юхаметтаоттар дувпаш
йола «Цхьан коллектив» яха
А. Попова статья я.

«Агитатора блоннота» тла
«Майррача, бокхьонца йолча
агитационна тлехъа» яха
А. И. Истратова статья я.

Агитатора долча новкъостала
лархъа я С. Варламова «Ми-
нута мах» яха статья. Статъан
авторо дувц производств бал-
ха ха лорайра хьаьхъа а бал-
ха оварал лакхъаьхъа хьа-
хъея а.

Номера тла кепе тейай «Аги-
татор, шертагъа пайда эца хьай
балха юкье кино!» яхача
В. Нагапетяна статьяна а.

ПОВАЛЯЕВ Ю.

Сурхо тларча юкьерча школен балха хьаьхъея

XX съезде ший соцамашка
белгалдаькхад къона тлехъе
кхетамца хьалхъаьна массане-
га а юкьера образовани йоакъ-
хийтилга. Из дехкар кхоачаш-
дарна мел эшаш йола торо е-
най советски йаьдола. Шера-
ра шу массаза дала дукхагъа
хулаш латт городашкар а юрта-
шкар а школах, клубаш,
театраш, кинош, иштта кхыя-
раш а.

Кагъирхой кхетамца хьалхъе-
барна бокхъа лорхлал болаш
я школа. Сурхо тларча школан
коллективо, ха а низ а ца къо-
ваш, къаьхъе школерча дехар-
шотта хьаькъл а, кхетам а,
говзал а длаьлар тлехъе. Каст-
каста влашгитхъе дай-ноаной
собранеш. Къаьстга лорхлал
болаш ба бераш кхетамца
хьалхъедарна даьшен ноано-
шен царна бу хьаьма болх.

Ший бераш из тайпара болх
белгах дош ца хеташ бола дай-
ноаной а ба Сурхотла. Иштта
даьшен ноаношени хетгъа
тайпара эсален доастамен гъу-
лакх дац школе дай-ноаной

собрани хулача вахар, цига
ший бераш йоаька оамалаш
йовзар, хлаьта нагахъа санны,
советски дехархоьун хила эшаш
йола эьдий оамалаш ший бера
йомарна хьаьхаршотта даьа-
лар.

Берий а къаьхъаьмохой а
члоагъа самукъаьмошаш гъу-
лакх даь самодетельностан
кружок. Из тайпа кружок вла-
шгитхъаьлай. Сурхотларча
юкьерча школе. Цу кружока
дики даьла лозаш а из гъулакх
дукха дезаш а дехархой ба
школе. Масала, илли дики
оаьлаш а даьхан пандар дики
локхаш а ва Богатырев. Дог
гъоздоал иштта бола кагъирхой
ший ктаман искусствос аьйр
тлехъе хьаьхъаьш хилар даьде-
хача. Ший говзал длахо а
шертар тлехъе хьаьхъаьш ва
хланз Богатырев. Из йомалаш
да гитара а кхылола струнни
инструменташ а лекха. Кастга
школе влашгитхъаьлоаьш
струнни кружок я.

М. ДАКНЕВ.

Керда книжкаш

Нохч-Галгъай республи-
кански книготорге а потребко-
операци а тикашка даькхад
Нохчий-Галгъай меттала ара-
даьха дола книжкаш.

Нуредин Музаева язъйе
«Силима йоах» яха поэма 1957
шера арахийца, мах 5 сомни 30
кеп. болаш.

Муталиева Хь. Галгъай ме-
ттала язъйе стихаш, 1957 шера
арахийца, мах 1 сом 65 кеп.

Пустовалова И. С. Нохчий
меттала язъйе брешнора
«СССР яьхлагъа пьитлеткан
промышленность», 1957 шера
арахийца, мах 80 кеп. болаш.

Коросева Л. Нохчий меттала
язъйе «Советски кхалнах
коммунизм хьалхъаьна лозтабу
къоьсам», 1957 шера арахийца,
мах 80 кеп. болаш.

Ляпин А. П. Нохчий меттала
язъйе «Обществени къаьхъаьм
социалистически влашгитхъаь-
карах», 1957 шера арахийца,
мах 60 кеп. болаш.

Авторий группас Галгъай
меттала язъйе «Дегъа гъоь» яха
сборник я, 1957 шера арахийца,
мах 6 сом 10 кеп. болаш.

Маяковский В. Нохчий ме-
ттала язъйе «Владимир Ильич
Ленин» яха поэма 1957 шера
арахийца, мах 3 сомни 25 кеп.
болаш.

Тазуева Ш. М. Нохчий ме-
ттала язъйе стихаш, 1957 шера
арахийца, мах 1 сомни 75 кеп.
болаш.

Печко А. С. Поляк Т. Б.
Галгъай меттала 1-ча класса
язъйе «Арифметика» 1957 ше-
ра арахийца, мах 2 сом болаш.

Мацеева А. Т. Нохчий ме-
ттала 1-ча класса язъйе учебник
грамматика, 1957 шера арахий-
ца, мах 75 кеп. болаш.

Мамакаева М. А. Влашгит-
хъа сборник. Эрсий меттала
араьха Нохч-Галгъай поэтий
стихаш «Волны Аргуна» яха
сборник, 1957 шера арахийца,
мах 4 сом болаш.

Редактор М. ЛЯНОВ.

ХОАМ.

1957 шера декабрь бетта 20-ча дийнахъ деиз 31-ча денга
кхачалца Грознерча центральни рынок кердача шер дезаца
денга колхозий базар хьаьл.

Кердача шер дезаца денгарча базар тла промышленни то-
варийн гъишлойни материалыйн шерра ассортимент а йолаш
махбелга хургда влашгитхъаьла.

Кердача шер дезаца денга колхозий базар тла даьхъало-
цаш йолча колхозашени колхозникнишени, хьалхъарча аргъах
мел эш, мах бе моттигаш, тараз озаьра прибораш, махбача
эша инвентари, санитарни барьцкаш, юртбоахама продукташ
чулоаттае моттигашни лурйолош я.

Обществени питанен чийнеши буфеташ, вахара эша хла-
маш хьаю а тоаю а мастерскин, справкый столни, хургда базар
тла болх беш.

Беррига Н.Г. АССР-ера колхозникнишени колхозашени дукхка
а юртбоахама продукташ а яхъаш гуйрани, дезаца денга хьал-
харчен базар тла дики даьла ладар дех, Грознерча колхозий
рынкай управлене.

МАРША ДОАГЪАЛДА ШО ДЕЗА НОВЪОСТИЙ!

Мехкдаьтан Грознера къаьхъаьмохой юртбоахама продукта-
х йаьлашбергба вай.

Грознера колхозий рынок управлени.

Заготскота районашта юкьерча Грозненский конторас, указа-
ра хьаьндергдолаш Казахстан, Киргизен доахан заготскоте дла-
чу денгача квантениш баха цаьаьхъаьча наха доахан длау. Шо-
шча уж тайла квантениш дола нах дехарийла ба укх шер декабрь
бетта 25 дн тлаьхъаьхъаь доахан хьаьца, Доахан хьаьцара гъула-
кха хатта:
Грозный ул. Клара-Цеткина № 45 Заготскота районашта
юкьерча конторе.